

Čís. 10405.

Náhradně nelze doručiti soudní spis odpůrci toho, komu svědčí zasilka.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1930, R I 929/30.)

Antonie K-ová vypověděla svému manželovi Jiřímu K-ovi správu jmění podle § 1238 obč. zák. Usnesení o výpovědi bylo doručeno náhradně pro odpůrce Antonii K-ové. Rekursní soud odmítl rekurs Jiřího K-a, ježto byl vznesen až po uplynutí čtrnáctidenní rekursní lhůty.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, by, nedbaje odmítacího důvodu, rozhodl o rekursu.

Důvody:

Podle § 103 třetí odstavec c. ř. s. a podle § 88 org. zák. nebylo dovoleno, aby usnesení okresního soudu ze dne 3. června 1930 bylo doručeno pro stěžovatele jeho manželce Antonii K-ové, poněvadž jest účastna právní věci jako odpůrkyně Jiřího K-a, jemuž mělo býti usnesení to doručeno. Podle spisů nebylo dbáno předpisů §§ 212 sedmý odstavec, 351 třetí odstavec jedn. řádu, § 88 zákona o org. s. a bylo usnesení doručeno Antonii K-ové. Nebylo-li však usnesení doručeno způsobem zákonu odpovídajícím, má se věc tak, jako kdyby nebylo doručeno vůbec a proto nezačala lhůta k podání stížnosti vůbec ještě běžeti. Stížnost nebyla tedy opožděna. Bylo tudíž napadené usnesení zrušiti a usnísti se, jak se stalo.

Čís. 10406.

Okres nemůže se domáhati na československém státu náhrady toho, co mu ušlo na přírážkách, ježto (dodatečná) přihláška poplatníka (železničního podniku) k dani nebyla podrobena zdaňovacímu řízení.

Odevzdala-li dráha při výkupu státem daňovou rezervu státu, nemůže se okres domáhati na státu z důvodu obohacení vydání části rezervy připadající na okresní přírážky.

Žalobní právo pomíjí promlčením vůbec, takže nelze žalovati ani z obohacení. Nárok z obohacení předpokládá, že přešlo něco ze žalobcova jmění do jmění žalovaného.

Předmětem nároku z obohacení jest vrácení toho, co bez právního důvodu přešlo ze jmění jedné strany do jmění strany druhé.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1930, Rv I 1960/29.)

Okres Teplice-Šanov domáhal se na československém státu zaplacení 1,414.487 Kč. Žalobě byl základem tento děj: Na základě zmocnění podle zákona ze dne 30. června 1922, čís. 234 sb. z. a n. vykoupila vláda republiky Československé nařízením ze dne 7. prosince 1922, čís. 354

sb. z. a n. železniční podnik »výsadní společnost Ústecko-Teplické dráhy« a dnem 1. ledna 1923 jej převzala do vlastnictví státu. Podle dohody ze dne 28. května 1924 mezi vládou a společností o konečném vyřízení vzájemných nároků spojených s výkupem Ústecko-Teplické dráhy státem převzal stát veškeré závazky společnosti a se zavázal, že společnost odškodní ohledně všech veřejných a soukromoprávních nároků, jakož i že za každou akcii a za užitkový list určitý neníz vyplatí majitelům těchto papírů. Společnost Ústecko-Teplické dráhy podala rok co rok přiznání k vyměření zvláštní daně výdělkové za léta 1917 až 1921 a v nich přiznala bilanční přebytky dani podrobené. Berní správa na základě těchto přiznaných přebytků vyměřila zvláštní výdělkovou daň a Ústecko-Teplická dráha každoročně pravidelně zaplatila jí předepsanou výdělkovou daň s přírážkami. Část platů, připadající na okresní přírážky, odvedl stát okresu. V roce 1922 opravila Ústecko-Teplická dráha přiznání za léta 1917 až 1921 v ten smysl, že dodatečně přiznala bilanční přebytky dani podrobené vyšší, než v původních přiznáních bylo uvedeno, což vysvětlovala tím, že část provozovacích nákladů nové, daněproště trati Teplice-Liberec zaúčtovala k tíži provozu staré dani podrobené trati, by takto zmenšila schodek nové pasivní tratě a zároveň zvětšila srážková vydání staré tratě, čímž dani podrobené bilanční přebytky podniku byly sníženy. Na základě těchto dodatečných daňových přiznání nebyly výs. společnosti Ústecko-Teplické dráhy předepsány ani daně ani samosprávné přírážky. Do rozvahy za rok 1922 byla společností pojata položka 7,618.392 Kč 76 h jako reserva a byla tato rozvaha na 65. valné hromadě akcionářů společnosti dne 28. května 1924 schválena. V den této valné hromady byly již $\frac{2}{3}$ akcií v rukou státu. Městské obci Teplice-Šanov na její žádost o předepsání doplateků výdělkové daně pro býv. Ústecko-Teplickou dráhu za léta 1917—1921 byl dodán výměr berní správy v Teplicích-Šanově ze dne 20. října 1926, podle něhož zemské finanční ředitelství v Praze podle výnosu ze dne 9. října 1926, čís. XV 679/5 roku 1926 k poukazu ministerstva financí ze dne 24. září 1926, čís. 142.801/25-III 7 a) sdělilo, že k předpisu doplateků výdělkové daně pro 1917/1921 s poukazem na předpisy § 3 zákona ze dne 18. března 1878, čís. 31 ř. zák. nedojde a že následkem toho ani na očekávané obecní přírážky k těmto doplatkům zálohy nemohou býti poskytovány. Do rozhodnutí ministerstva financí ze dne 24. září 1926, čís. 142.801/25-III/7 a) podala městská obec Teplice-Šanov stížnost k nejvyššímu správnímu soudu. Žalobce zakládal příslušnost dovolaného krajského civilního soudu v Praze na ustanovení zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., poněvadž uplatňuje veřejnoprávní nárok okresu proti státu, o němž rozhodovati dříve příslušelo říšskému soudu, a správní řízení jest ukončeno promlčením podle zákona ze dne 18. března 1878, čís. 31 ř. zák., takže tu není správního úřadu, který by byl povolán rozhodovati v této věci. Ve věci uvedl žalobce: Na základě dodatečných přiznání daní společnosti Ústecko-Teplické dráhy byl stát povinen uložit a k placení předepsati daně s přírážkami. Kdyby tak byl učinil, byl by žalující okres obdržel na příráž-

kách za léta 1917—1921 úhrnem 1,205.822 Kč 45 h. Ústecko-Teplická dráha reservovala v roce 1922 7,618.392 Kč 76 h ve prospěch konta berního úřadu, čímž současně zatížila provozní účet. Při valné hromadě dne 28. května 1924 stala se rozvaha ke dni 31. prosince 1922, v níž ona reserva byla zahrnuta, usnesením. Částky, které žalujícímu okresu příslušely na přírážkách k daním podle dodatečného přiznání, byly rezervovanými penězi úplně kryté, poněvadž stačily k zaplacení státní zvláštní daně výdělkové s válečnými přírážkami, jakož i přírážek zemských, okresních a obecních. Žalující okres naléhal na uložení daně a na vydání platebních příkazů podle dodatečných přiznání, neobdržel však vyřízení a nemohl proto podati stížnost. Opomenutí předpisu daní a promlčení nespočívá na nedopatření berní správy v Teplicích-Šanově, nýbrž na přímém rozkazu, který berní správa dostala od zemského finančního ředitelství a od ministerstva financí. Stát nevykonával právo vyměřiti daně, nýbrž nechal je promlčeti za tím účelem, by mohl zcela pro sebe podržeti 7,618.392 Kč 76 h Ústecko-Teplickou dráhou na daně a přírážky rezervované. Tím, že stát, převzav ujednáním podnik Ústecko-Teplické dráhy, vyplatil akcionářům tolik, kolik odpovídalo dohodou stanovenému přebytku aktiv nad pasivy, nabyl podniku o onen peníz levněji, poněvadž se jeho vyhražením čisté jmění společnosti zmenšilo. Takto lstivým zneužitím zdaňovacího práva žalovaný stát se obohatil na úkor žalujícího okresu. Toto obohacení ve výši přírážek, které by okresu při předepsání daní z dodatečných přiznání byly připadly, uplatnil žalobce penězem 1,203.822 Kč 45 h s 5% užitkem za dobu od 1. července 1924 do 1. ledna 1928 a navrhl, by žalovaný byl uznán povinným, zaplatiti mu 1,414.487 Kč. Procesní soud prvního stálice (krajský civilní soud v Praze) žalobu zamítl. Důvody: Při nedostatku pozitivních zákonných předpisů snaží se žalobce svůj nárok podepřít různými vývody: Především důvodem zavinění. Vývody žalobcovy vrcholí v tvrzení, že stát lstivým způsobem zneužil svého práva zdaňovacího, by si ke škodě žalujícího okresu opatřil zisk. Lstivě jednati a zákon obcházeti nebo ho zneužívat nemůže však stát, to by mohly nanejvýše orgány státu. Žalobce to uznává, mluvě o porušení povinnosti státního berního úřadu a o zneužití úřední moci, berní správu v Teplicích-Šanově sice omlouvá, avšak nepředepsání daní odvozuje z přímého příkazu, který berní správa obdržela od zemského finančního ředitelství a od ministerstva financí. Vycházelo by tedy porušení práva žalobcem tvrzené od státních úřadů a odvozuje žalobce svůj nárok z vadného výkonu veřejné moci. Za škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci ručí však stát podle § 92 ústavní listiny Československé republiky jen, pokud to zákon určuje, takže by bylo pro založení žalobního nároku zapotřebí zvláštního zákona, jímž by státu byla uložena povinnost k náhradě škody. Takového zákona není, následkem toho závaznost státu nenastává a žaloba s toho hlediska nemá podkladu. Žalobce opírá dále svůj nárok o neoprávněné obohacení, které prý nastalo tím, že si stát podržel peníze, které jako reserva na daně a přírážky byly zařazeny do rozvahy Ústecko-Teplické dráhy ke dni 31. prosince 1922. Při tom žalobce nerozlišuje mezi státem jako

fiskusem, a státem jako právním nástupcem podniku Ústecko-Teplické dráhy, vycházejí patrně z toho, že pro konečný majetkový výsledek jest lhostejno, v jaké vlastnosti se stát uplatnil. Obohacení berního eráru by mohlo přijíti v úvahu jen, kdyby byl stát sporné okresní přírážky vybral a žalobci neodvedl. Jelikož tyto přírážky nebyly ani předepsány, nepřišly nikdy do majetku státu a stát o ně obohacen nebyl, an je vůbec nikdy neobdržel. Přírážková reserva žalobcem tvrzená, i když byla v bilanci zapsána jako pasivum, dokud přírážky nebyly předepsány, nebyla dluhem společnosti, nýbrž mohla tvořiti jen fond k zajištění zaplacení budoucně předepsaných přírážek; žalující okres na tuto rezervu neměl nároků a, jestliže si stát tento fond pro sebe ponechal, nebylo tím okresu nic odňato, co by mu bylo náleželo. I bez oné rezervy mohly býti okresní přírážky předepsány, zaplacený a okresu odvedeny, neboť žalobce netvrdí, že Ústecko-Teplická dráha nebyla s to zaplatiti daně s přírážkami, kdyby tu nebylo bývalo onoho fondu. Nemá proto okolnost, zda do rozvahy pojatá položka 7,618.392 Kč 76 h. byla výslovně rezervována na daně a přírážky, pro otázku obohacení významu. Žalobce ani netvrdí, že se stát kdy zavázal z této rezervy vydati žalujícímu okresu částku odpovídající okresním přírážkám i tehdy, kdyby přírážky nebyly předepsány, uvádí jen, že stát rezervováním těchto peněz uznal proti akcionářům očekávané daně s přírážkami a tak zmenšením čistého jmění společnosti Ústecko-Teplické dráhy tento podnik levněji nabyt. Povinnost státem převzatá, že splní veškeré závazky společnosti, předpokládá ohledně daní a přírážek jejich předepsání. Tím, že přírážky nebyly vybrány, stát nemohl býti obohacen na úkor žalujícího okresu, a to ani jako nástupce Ústecko-Teplické dráhy, poněvadž jako takový nebyl povinen okresu odváděti přírážky a výkupní cena podniku týkala se jen akcionářů, ani v jiné vlastnosti, jelikož nepředepsané přírážky o sobě netvořily majetkovou hodnotu. I když se nehledí k tomuto rozdílu a přihlíží se jen k tomu, že následkem nepředepsání daní s přírážkami a tím nastalým osvobozením státního podniku od placení sporných přírážek jednak tento podnik byl ve výhodě, jednak následkem téhož nepředepsání žalujícímu okresu ušly přírážky, nebylo by lze ani v tom spatřiti neoprávněné obohacení státu, ke škodě okresu, které by zavazovalo k jeho vydání, poněvadž by tu byla mezi ziskem a škodou sice skutečná, nikoli právní souvislost, oba by byly jen důsledkem opomenutí předepsání daní a přírážek, takže žalující okres mohl by jen toto jej poškozující opomenutí, nikoliv však obohacení jako takové učiniti základem žalobního nároku. To žalobce činí, vytýkáje státu, že nesplnil svou povinnost vybírat přírážky pro okres, že poškodil žalující okres v jeho právu na přírážky, jednal proti poctivosti a víře a porušil berní morálku tím, že úmyslně nevykonával své právo k vybírání daní. Původně žalobce také tvrdil, že stát toto své právo nechal úmyslně promlčeti, takže již nemůže podle dodatečných přiznání daně uložit. Později žalobce prohlásil, že výslovně odvolává svůj právní názor o promlčení s poukazem na jeho přerušení. Zda okolnost, že žalobce v prosinci 1926 žádal berní správu o vyměření výdělkové daně, měla právní účinek přerušení promlčení práva vyměřiti daně, jest sice otázkou právního posouzení. Avšak okolnost tvrzená k odůvodnění tohoto přerušení jest skutečností.

Nejde tedy o odvolání pouhého právního názoru o promlčení, ana se současně tvrdí skutková okolnost, která prý způsobila jeho přerušení. Odvolání nastalého promlčení znamená tolik, jakoby toto promlčení žalobcem nebylo nikdy tvrzeno, a zbývá jako žalobní podklad jen tvrzení, že žalobce byl poškozen následkem nepředepsání daní a přírážek. Odpadla tím ze začátku tvrzená nemožnost dodatečného předepsání spor- ných přírážek jakožto hlavní základ žaloby. Na tom nemění nic okol- nost, že podle udání žalobce jest počítati s možností, že správní soud při opětném rozhodování otázku promlčení jinak rozhodne. Jest pravda, že otázku, zda nastalo promlčení práva předepsati daně čili nic, má rozhodnouti soud neodvisle od názoru stran, avšak jen tehdy, je-li pro- mlčení k odůvodnění žaloby tvrzeno. Není věci soudu, by scházející ža- lobní základ z úřadu znovu vybudoval. Jelikož odpadá původně tvrzené promlčení, mohl by se žalobce podle svého názoru ještě domáhati ce- stou správní dodatečného předepsání daní a přírážek, takže, docílí-li toho, neutrpěl by újmy vyjímajíc z prodlení, a žaloba jest, pokud se týče jistiny, alespoň předčasná. Ale, ani nehledíc k tomu, není žaloba odůvodněná. Subjektivní právo, žádati, by určitému podniku byly se státními daněmi vyměřeny a od něho vybrány okresní přírážky, bylo by lze žalujícímu okresu přiznati jen proti státním orgánům a mohl by toto právo uplatniti u správních úřadů státních, po případě u nejvyššího správního soudu. Jelikož předepsání daní vyvěrá z berní výsosti státu, konají státní orgány při tom vrchnostenské úkony a nastává otázka, zda se jejich protiprávní výkon přičítá státu jako celku. V tomto směru jest přihlížeti k právnímu poměru mezi státem a okresem. Zákonem ze dne 25. července 1864, čís. 27 z. zák. pro Čechy byla v Čechách uvedena v život okresní zastupitelstva. Zákonem ze dne 29. února 1920, čís. 126 sb. z. a n. v doslovu zákona ze dne 14. července 1927, čís. 125 sb. z. a n. o organizaci politické správy byly podle § 9 dosavadní zastupitel- ské okresy v Čechách zrušeny a zřízeny okresy nové. Jest tedy okres utvořen zákonodárnou mocí státu, od ní závislý co do svého vzniku a trvání jakož i jeho vybavení, takže má jen tolik oprávnění, kolik mu bylo výslovně propůjčeno. Z toho vyplývá, že ustanovení § 54 zákona ze dne 25. července 1864, čís. 27 z. zák. pro Čechy, podle něhož okresní zastupitelstvo může uložit i vybírat přírážky k přímým daním, zna- mená, že okres může uložit i obdržet přírážky jen z oněch daní, které skutečně byly státem vyměřeny, aniž by tím státu byl uložen závazek vybírat okresní přírážky bez ohledu na to, zda se státní daň ukládá čili nic. Obdrží-li okres při tom méně, než kdyby si sám veřejné dávky pro své potřeby vybíral, jest to jen důsledkem odvislosti jeho finančního hospodářství od hospodářství státního. Z této skutečné souvislosti ne- může býti odvozován nárok okresu proti státu na uložení daní. Vybírání okresních přírážek sice předpokládá předepsání státních daní, avšak stát se nezavázal, že tento předpoklad uskuteční. Takové omezení berní výsosti státu není v žádném zákonu vysloveno. Schází jakýkoliv posi- tivní předpis, že by stát proti okresu byl povinen použití proti svým ob- čanům v okresu svého zdaňovacího práva, a právní řád neposkytuje okresu žádný právní prostředek, by takovýto nárok proti státu jako celku prosadil. Nemůže proto státu v jeho celistvosti jako nositeli berní

výsosti býti přičítána zodpovědnost za případné protiprávní jednání jeho orgánů při vyměřování státních daní, které mělo v zápětí, že okresu ušly přírážky. Okresu zůstává jen správní cesta u státních správních úřadů a k nejvyššímu správnímu soudu, chce-li se domáhati předepsání státních daní a vybrání okresních přírážek. Nárok žalujícího okresu proti žalovanému státu na zaplacení okresních přírážek z nepředepsaných státních daní není po právu. Žaloba postrádá oprávněnosti i s tohoto hlediska a musila býti zamítnuta aniž bylo třeba, obírat se otázkou žalovaným namítaného promlčení žalobního nároku podle § 1489 obč. zák. **O d v o l a c í** soud napadený rozsudek potvrdil. **D ů v o d y:** Žalobní nárok opírá se o nemravné prý obohacení státu. Toto obohacení zakládá se prý na zavinění státních orgánů, kteří porušili objektivně i subjektivně právní řád tím, že opomenuli předepsati a vybrati daně a přírážky na základě dodatečně opravených přihlášek společnosti Ústecko-Teplické dráhy. Za toto zavinění státních orgánů však stát neručí a proto také není povinen hraditi z něho plynoucí újmy osob třetích. To plyne jasně z ustanovení § 92 ústavní listiny, která praví, že stát ručí za zavinění svých orgánů jen tam, kde to zákon výslovně nařizuje. Takového zákona však není. Přihlížel-li prvý soud k tomuto ustanovení a ke všem platným zákonům a dospěl-li k názoru, že není zákona, který by ručební povinnost státu ukládal, nelze o prvním soudu tvrditi, že nedbal platných zákonů. I když tedy jednání státních orgánů jest nesprávné a protizákonné, není za ně stát zodpovědným a není povinen důsledky z něho odvozené zastoupiti, ať již důsledkem jeho jest náhrada škody nebo nemravné obohacení. Právem proto byla žaloba již z tohoto důvodu zamítnuta. Ale stát se dosud ani neobohatil. Jest sice pravda, že 7,618.392 Kč 96 h bylo v rozvaze uvedeno jako reserva, že rozvaha byla ve valné hromadě dne 28. května 1924 schválena, že stát tyto peníze převzal a že, kdyby stát byl dodatečně předepsal a vybral daně a přírážky, by se byl v rozvaze stav aktiv a pasiv zmenšil. Obohacen mohl býti stát buď jako nástupce v práva a závazky společnosti Ústecko-Teplické dráhy nebo jako berní výsost. V onom případě proto, že podle čl. I. dohody ze dne 28. května 1924 stát převzal veškeré movité i nemovité jmění společnosti a i povinnost podle čl. II. této dohody splniti veškeré závazky. V druhém případě proto, že daně a přírážky předepsal a vybral, ale žalobci neodvedl. V obou případech se však předpokládá, že daně a přírážky byly předepsány a vybrány. Tato okolnost však dosud nenastala. Nenastala-li, nebyla dohodou změněna právní povaha proti třetím osobám, kterým se žalovaný stát v ní ničím nezavázal. Jen z té okolnosti, že stát podle rozvahy zaplatí závazky za soukromou společnost Ústecko-Teplické dráhy, nelze ještě odvozovati povinnost státu k zaplacení zažalované pohledávky, i když rozvaha za souhlasu státu byla schválena. Vychází tedy žalobce z předpokladu, který dosud nenastal. Nenastal-li, pak ani přírážky nemohly plynouti do jmění československého státu. Jest proto také správný názor prvního soudu, že sporné přírážky do majetku státu neplynuly, poněvadž státem dosud vybrány nebyly a nemohl proto také stát jimi býti obohacen. Nesporně jest, že stát na základě dodatečně opravených přihlášek společnosti Ústecko-Teplické dráhy k výdělkové dani daně a přírážky ne-

předepsal a nevybral a že vydal výměr ze dne 20. října 1926 toho obsahu, že k vyměření a k vybrání výdělkové daně ve smyslu § 3 zákona ze dne 18. března 1878, čís. 31 ř. zák. nedojde a že tudíž ani přírážky k těmto dodatečným přihláškám nemohou býti poskytnuty. Z toho plyne; že žalobce mohl by uplatňovati soukromoprávní nároky z důvodu obohacení proti společnosti (státu jako právnímu nástupci společnosti) pořadem práva, kdyby daně a přírážky byly skutečně předepsány a státem vybrány. To se však nestalo. Okolnost, zda stát byl povinen daně a přírážky na základě dodatečně opravených přihlášek předepsati a vybrati, jest však otázkou ryze veřejnoprávní, o níž nepřísluší rozhodnouti řádným soudům, nýbrž úřadům správním. Tomuto názoru neodporuje ani posudek prof. Dr. Weyra, v němž se výslovně praví, že obci Teplice-Šanov bylo ublíženo v její právech tím, že nebyl předsevzat příslušný správní úkon, výměr (předpis) daňový, proti čemuž by se musela brániti stížností k správnímu soudu. A, co platí o obci, platí i o okresu, jak odvolatel sám přiznává. Z týchž důvodů jest souhlasiti i s názorem prvního soudu, že okres nemá nárok na rezervu uvedenou v rozvaze, dokud přírážky nebyly předepsány a vybrány. Reserva přešla na stát dohodou, podle níž stát vzal na se povinnost veškeré závazky společnosti splniti. Tuto povinnost může však žalobce uplatniti proti státu jen, bude-li stát jako fiscus povinen předepsati a vybrati daně a přírážky na základě opravených přihlášek. Na tom nemůže nic změnit, že rozvaha byla schválena. Ustanovení § 881 obč. zák. mohlo by přijíti v úvahu jen, kdyby tu již byla povinnost k placení přírážek. Povinnost ta však dosud společností uložena nebyla a proto ani stát jako její právní nástupce nemá povinnost přírážky hraditi. Poukaz na rozhodnutí čís. 5039 sb. n. s. není případný, poněvadž v případě tam vyličeném skutečně obohacení státu nastalo, kdežto v souzeném případě není dosud rozhodnuto, zda stát byl povinen daně a přírážky předepsati a vybrati a zda z jeho opomenutí nastane pro stát obohacení, čili nic. O tom však řádným soudům rozhodovati nepřísluší, jak již bylo shora uvedeno. Že nepředepsané přírážky nemají majetkovou hodnotu, jest samozřejmé, neboť, nejsou-li předepsány, nemohou býti ani vybírány a nemohou míti proto majetkovou hodnotu. Právní souvislost mezi výhodou státu a újmou okresu byla by tu jen, kdyby opomenutí státu bylo neoprávněné. A tu by musel okres toto jej poškozující opomenutí učiniti základnou žalobního nároku. Takový nárok není však žalován a také by nemohl býti vymáhán pořadem práva, ano jde o ryze veřejnoprávní poměr mezi státem a žalobcem. Jest pravda, že dovolené společnosti mají proti jiným osobám též práva jako jednotlivci. Ale o to tu nejde a ani soud první stolice neupírá společnosti tato práva a ji z nich nevylučuje. Zde jde jen o to, na kolik přírážek má okres nárok. A tu jest podle § 54 zákona ze dne 25. července 1864, čís. 27 z. zák. pro Čechy jasno, že okres může uložit a vybrati přírážky, ale jen z oněch přímých daní, které skutečně státem byly vyměřeny. Nemůže ukládati přírážky bez ohledu na vyměření přímých daní státem. V tom jest okres obmezen. Jest pravda, že není pozitivního právního předpisu, podle kterého by byl stát proti okresu povinen použiti proti svým občanům svého zdaňovacího práva. Ale zákon ukládá státním orgánům povinnost předpisovati a vy-

bíratí výdělkovou daň podle zákona ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák. To plyne také z § 93 ústavní listiny, podle něhož veřejní zřízení mají zachovávatí ústavní a jiné zákony. Neučiní-li tak, porušují zřejmě zákonné předpisy, poněvadž všichni poplatníci mají jistě zájem na tom, by byly daně řádně vyměřeny. Že okres nevyměřením daní by byl poškozen, nemůže býti sporné, any mu přirážky následkem toho ujdou. Má proto jako poškozený právo, by si stěžoval do takového jednání, do výměru berní správy, že daně nebudou předepsány a přirážky poskytnuty. To však se nemůže státi pořadem práva, nýbrž cestou administrativní. Posoudil proto prvý soud věc po stránce právní zcela správně, zamítнув žalobu jako neodůvodněnou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nejsouc s to, by se odvolala na určité zákonné normy, vybudovala žalující strana žalobní nárok na všeobecných právních zásadách. Tento postup jest podle § 7 obč. zák. přípustný, ale jen v mezích pozitivních předpisů zákona. Jest obecnou právní zásadou, že právnické osoby ručí třetím sobám za zavinění svých orgánů, ale § 92 ústavní listiny ustanovuje, že zákon určuje, pokud stát ručí za škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci. To znamená, že stát ručí za škodu způsobenou svými orgány jen tehdy a jen potud, pokud jest tak zvláštním právním pravidlem ustanoveno. Poněvadž není v oblasti bývalého rakouského práva zákona, podle něhož by stát ručil za škodu způsobenou opomenutím zdaňovacího řízení, nemůže se žalující okres domáhati na státu náhrady škody, kterou utrpěl tím, že dodatečná přihláška priv. Ústecko-Teplické železniční společnosti k dani výdělkové za leta 1917 až 1921 nebyla podrobena onomu řízení. Rozhodnutí čís. 5039 sb. n. s., na něž se žalobce opětovně odvolává, vztahuje se na oblast bývalého práva uherského, v níž platí v této příčině jiný právní řád, a nemá již proto pro posouzení sporu nyní souzeného význam žalobcem mu přikládáný. Poukazem na § 92 ústavní listiny a na nedostatek prováděcího zákona, jenž by se hodil na souzený případ, jest žalobní nárok vyřízen, neboť není ve své podstatě než nárokem na náhradu škody, totiž toho, co žalujícímu okresu ušlo na přirážkách tím, že dodatečná přihláška Ústecko-Teplické železnice k dani výdělkové nebyla státem podrobena daňovému řízení. Žalující strana arcí popírá, že žaloba jest žalobou o náhradu škody, tvrdíc, že žaluje o vydání nemravného obohacení, ale tato její konstrukce žalobního nároku jest, jak soudí také prof. Weyr ve svém žalobcem předloženém posudku, právně nemožná a zřejmě určena jen k obejití § 92 úst. listiny. Především neznamená řehole: »Natura aequum est neminem cum alterius detrimento fieri locupletiozem«, že obohacený jest povinen v každém případě vydati svůj zisk tomu, na jehož úkor se obohatil. Obohacený jest oprávněn podržeti zisk, má-li k tomu důvod právem uznaný. Právním důvodem podržeti si obohacení jest zvláště i promlčení. Každé promlčení jest obohacením dlužníka na úkor věřitele, ale žalobní právo pomíjí promlčením vůbec, takže nelze žalovati ani z obohacení. Již z tohoto důvodu jest žaloba z obohacení

v souzeném případě nepřipustná. Promlčelo se právo na vyměření, předepsání a vybrání výdělkové daně s přírážkami pro samosprávné svazky z dodatečného přiznání Ústecko-Teplické železniční společnosti podle zákona o promlčení přímých daní ze dne 18. března 1878, čís. 31 ř. zák., a to dnem 31. prosince 1926. Pokus doličiti, že promlčení nenastalo v poměru žalujícího okresu k finanční správě, poněvadž finanční správa byla o vyměření daně upomenuta, míjí se úplně cílem, vždyť promlčení daně a přírážek mohlo nastati jen v poměru k poplatníkovi, a o tom, že toto promlčení nastalo, nemůže býti a ani není sporu. Spor jest jen o to, zda má žalující okres právo na vydání okrouhle 7,600.000 Kč, které Ústecko-Teplická železniční společnost reservovala na zaplacení daně a přírážek, jichž předepsání musila po dodatečném daňovém přiznání očekávat, které odevzdala po výkupu dráhy státu jako svému právnímu zástupci, a kterých pro nastalé promlčení nebylo a nebude již použito k tomuto účelu. Mýlný jest právní předpoklad žaloby, že stát jest, maje v rukou tyto peníze, jimi obohacen na škodu žalující strany. Podle zásad soukromého práva, obsažených v obecném občanském zákoníku, jichž při nedostatku zvláštních předpisů jest použití i pro poměry veřejnoprávní, jak samo dovolání případně doličuje, předpokládá nárok z obohacení, že ze žalobcova jmění přešlo něco do majetku žalovaného, a předmětem nároku z obohacení jest v r á c e n í toho, co bez právního důvodu přešlo ze jmění jedné strany do jmění strany druhé. Této nezbytné podmínky pro žalobu z obohacení není v souzeném případě. Z majetku žalujícího okresu nepřešlo do majetku státu nic, okrouhle 7,600.000 Kč přešlo do majetku státu ze jmění Ústecko-Teplické železniční společnosti. Že okresu ušly na něj připadající přírážky k dani, která měla býti předepsána, lze hodnotiti leda jako ušlý zisk, ten však nemůže založiti nárok z obohacení, nýbrž jen nárok na náhradu škody. Zcela jasnou byla by nemožnost žalovati z obohacení, kdyby nebylo došlo k výkupu dráhy státem. I tu mohla Ústecko-Teplická železniční společnost podati z toho neb onoho důvodu dodatečné přiznání k výdělkové dani a reservovati touž sumu na její zaplacení. Stát pak mohl opomenouti ji předepsati. Žalující okres byl by poškozen stejně jako v souzeném případě, ale nemohl by dozajista postupovati proti Ústecko-Teplické železniční společnosti žalobou z obohacení z důvodu, že reservovala již na daň a přírážky určitou sumu, nýbrž jen žalobou o náhradu škody proti státu. Tím, že daňová reserva jest nyní v rukou státu jako právního nástupce Ústecko-Teplické železniční společnosti, nezměnilo se nic na právní povaze žalobního nároku a na nemožnosti, by okres žaloval z obohacení. Ani celá reserva 7,600.000 Kč ani její na okresní přírážky připadající část nebyla nikdy jměním okresu, okres nemůže se proto domáhati vrácení této sumy, jak by vyžadoval nárok z obohacení. Práva okresu byla dosud obmezena na nárok, by výdělková daň s přírážkami byly předepsány a vybrány, nárok ten však zanikl promlčením a pozbyl tím v poměru k Ústecko-Teplické železniční společnosti a v poměru ke státu jako k právnímu nástupci této společnosti účinnosti. V poměru k daňové rezervě 7,600.000 Kč právní význam nikdy neměl. Rozhodnutí nižších soudů, kterým byla žaloba zamítnuta, musilo býti potvrzeno.